

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/88/2004

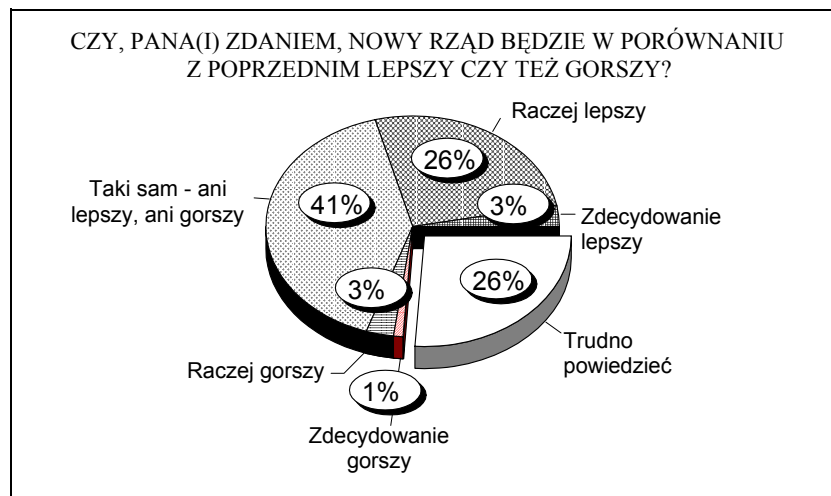
NOWY RZĄD CZY NOWY SEJM?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

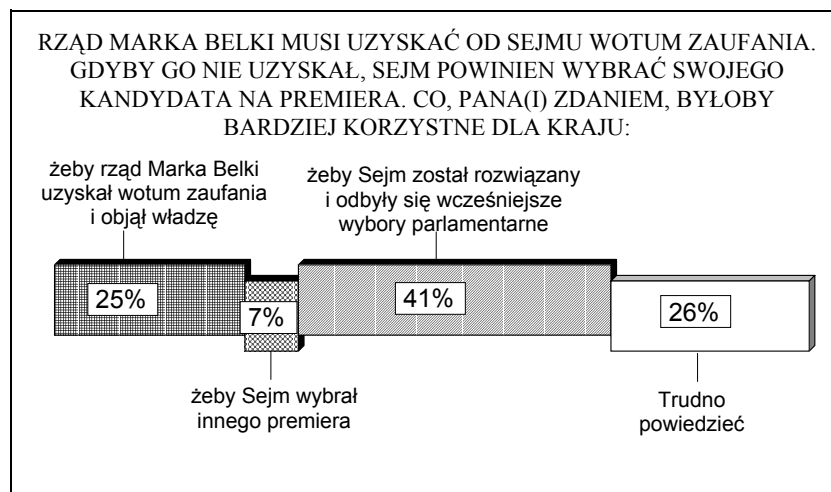
WARSZAWA, MAJ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W przededniu głosowania nad wotum zaufania rząd Marka Belki nie był bynajmniej postrzegany przez społeczeństwo jako szczególna szansa dla kraju. Polacy z rezerwą odnosili się do osoby samego premiera - dominującym nastawieniem w stosunku do Marka Belki jako szefa nowego rządu była obojętność (38%). Wśród pozostałych badanych miał on też nieco więcej przeciwników (28%) niż zwolenników (21%).

- Tylko co czwarty respondent (25%) za najlepsze rozwiązanie dla kraju uważa objęcie władzy przez rząd premiera Belki. Znacznie mniej zwolenników (7%) ma wariant zakładający utworzenie nowego rządu przez innego kandydata na premiera, wyłonionego przez Sejm. Najwięcej osób (41%) za najlepsze rozwiązanie dla kraju uważa rozwiązanie urzędującego parlamentu i rozpisanie przedterminowych wyborów.

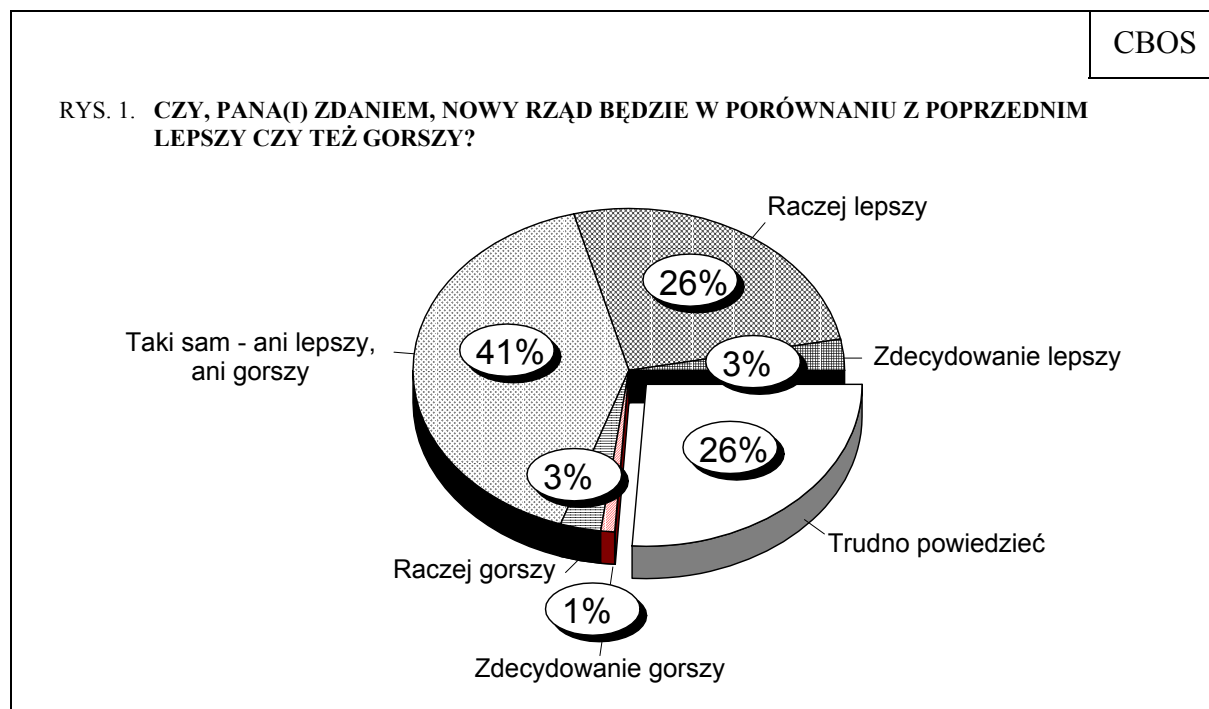

Można sądzić, że ostatnie lata raczej nie zapiszą się złotymi zgłoskami w historii polskiej demokracji. W tym okresie wybierana w demokratycznych wyborach większość parlamentarna dwukrotnie zawiodła oczekiwania Polaków. Najpierw AWS i firmowany przez tę formację rząd Jerzego Buzka nie spełniły nadziei wyborców i zupełnie utraciły społeczne poparcie. W ostatnich miesiącach rządów gabinet Jerzego Buzka był nastawiony wyłącznie na przetrwanie, a odsetki negatywnych opinii o jego działalności były kolejne rekordy. Po wyborach w 2001 roku również rządy przeciwnej opcji politycznej - po niezbyt długim okresie dobrych ocen - okazały się dalekie od oczekiwań Polaków. Rząd Leszka Millera po serii afer ujawnionych przez media z każdym miesiącem miał coraz gorsze notowania i w ciągu półtora roku zupełnie utracił poparcie obywateli. Jeśli chodzi o skalę złych ocen, rząd Leszka Millera przebił nawet swych poprzedników - żaden gabinet rządowy ostatniego piętnastolecia nie był tak negatywnie postrzegany. Wydaje się, że powtarzalność tego doświadczenia politycznego Polaków, a także porównywalny jego przebieg - długotrwały proces upadku społecznego autorytetu rządu zakończony swego rodzaju „martwym sezonem” władzy - doprowadziły do kryzysu wiary w zdolność obecnych elit rządzących do dobrego rządzenia i pomyślną przyszłość naszego kraju.

Nawet już po faktycznym ustąpieniu rządu Leszka Millera i wręczeniu przez prezydenta nominacji premierowi Markowi Belce i jego ministrom największa część ankietowanych powątpiewa w to, czy nowy rząd będzie w istocie lepszy od poprzedniego¹. Ponad dwie piąte Polaków (41%) uważa, że nowy gabinet nie stwarza szans na poprawę sytuacji i będzie taki sam jak poprzedni, a dalsze 4% sądzi, że będzie nawet gorszy. Tylko 29% respondentów ma nadzieję, że nowy rząd okaże się bardziej sprawny i kompetentny

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (168) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 maja 2004 roku na liczącej 1006 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

niż poprzedni, z tym że zdecydowana większość tej grupy formułuje tę opinię ostrożnie, wyrażając przypuszczenie, że będzie „raczej” lepszy.

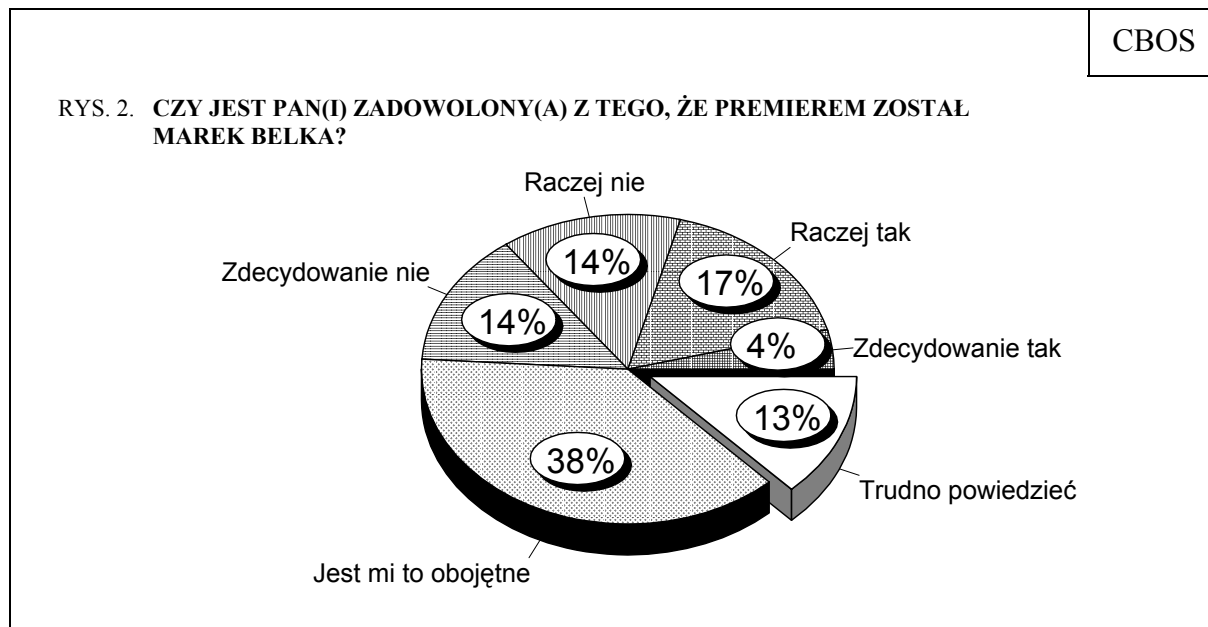
Najwięcej wiary w nowy układ rządowy mają zadeklarowani zwolennicy PO oraz SdPI - ponad połowa elektoratów tych partii uważa, że nowo powołany gabinet będzie lepszy od tego, który ustąpił. Najbardziej sceptyczni co do możliwości nowego rządu są potencjalni wyborcy LPR (54% uważa, że będzie taki sam jak poprzedni, a dalsze 4% - że będzie nawet gorszy), SLD (odpowiednio: 45% i 8%), a także Samoobrony (35% i 8%).

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd będzie w porównaniu z poprzednim lepszy czy też gorszy?			
	Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	52	35	3	10
SdPI*	51	36	0	13
PSL	44	44	0	11
PiS	43	38	0	19
SLD*	39	45	8	8
Samoobrona	26	35	8	32
LPR	19	54	4	23
Niezdecydowani	28	32	2	38
Nieangażujący	19	45	5	31

* Dane dotyczące tych partii należy traktować ostrożnie ze względu na niewielkie liczebności ich potencjalnych wyborców w badanej próbie

W przededniu głosowania nad wotum zaufania rząd Marka Belki nie był bynajmniej postrzegany przez społeczeństwo jako szczególna szansa dla kraju. Polacy z rezerwą odnosili się do osoby samego premiera - dominującym nastawieniem w stosunku do Marka Belki jako szefa nowego rządu była obojętność (38%). Wśród pozostałych badanych miał on też nieco więcej przeciwników (28%) niż zwolenników (21%).

Stosunek do osoby Marka Belki jako premiera okazuje się dość wyraźnie zróżnicowany ze względu na poziom wykształcenia ankietowanych i - co się z tym wiąże - wysokość miesięcznych dochodów *per capita*, a także ocenę własnej sytuacji materialnej. Im wyższe wykształcenie oraz dochody, tym częstsza akceptacja osoby nowego premiera. O ile wśród respondentów z wyższym wykształceniem zadowolenie z tego, że szefem rządu został Marek Belka, wyraziło niemal dwie piąte (37%), o tyle wśród osób z wykształceniem podstawowym odsetek ten jest o ponad połowę mniejszy (15%). Również badani dobrze oceniający swoją sytuację materialną i deklarujący najwyższe dochody na osobę w rodzinie (powyżej 800 zł) ponad dwukrotnie częściej zaliczają się do zwolenników Marka Belki (odpowiednio: 35% i 32%) niż ci, którzy mają najniższe dochody (do 299 zł na osobę) i określają własne warunki materialne jako złe (odpowiednio: 15% i 12%). W grupach społeczno-zawodowych nowy szef rządu spotyka się ze stosunkowo największą akceptacją

wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (37%) oraz uczniów i studentów (30%), relatywnie najrzadziej zadowolone wyrażają rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani (odpowiednio: 14% i 16%).

Stosunek do Marka Belki jako premiera dość wyraźnie różnicują także poglądy polityczne badanych. Do jego zwolenników nieco częściej zaliczają się osoby o przekonaniach lewicowych (33%) niż prawicowych (24%). O ile jednak badani identyfikujący się z prawicą w przeważającej części deklarują niezadowolenie z osoby premiera, o tyle nastawienie tych, którzy utożsamiają się z lewicą, jest mniej jednoznaczne - stosunkowo duża część (21%) odnosi się do nowego premiera z dezaprobatą, a najliczniejsza grupa (38%) wyraża obojętność.

Tabela 2

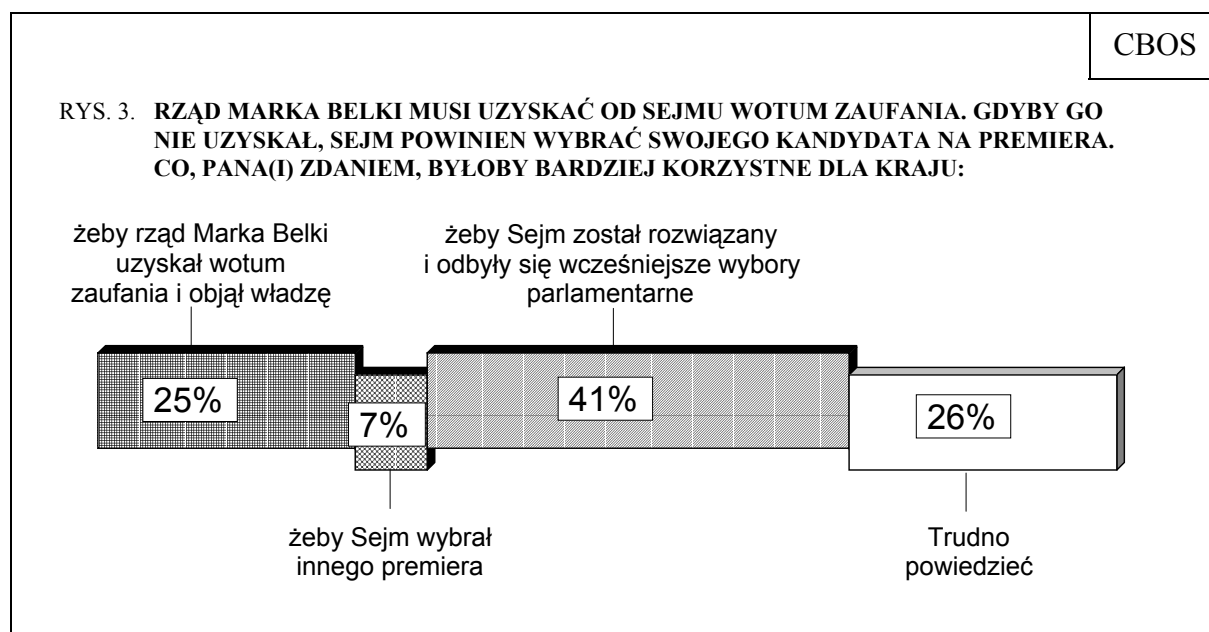
Potencjalne elektoraty	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że premierem został Marek Belka?			
	Tak	Nie	Jest mi to obojętne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
LPR	12	58	15	14
PO	39	32	22	7
PSL	29	43	26	2
PiS	31	44	21	4
Samoobrona	13	46	31	10
SdPI*	47	14	31	8
SLD*	65	6	12	17
Niezdecydowani	21	16	40	23
Niegłosujący	12	25	50	13

Wśród elektoratów partyjnych do zwolenników nowego szefa rządu zaliczają się przede wszystkim potencjalni wyborcy SLD. Znacznie bardziej niż inni są mu przychylni także zdeklarowani wyborcy SdPI. Akceptacja Marka Belki jako premiera przeważa nad dezaprobatą także w elektoracie PO, choć przewaga jest niewielka. W elektoratach pozostałych ugrupowań dominują ci, którzy nie akceptują osoby premiera. Najwięcej przeciwników ma on wśród potencjalnych wyborców LPR i Samoobrony.

Niechęć społeczeństwa do dotychczasowego układu rządzącego oraz postępujący spadek społecznego zaufania do parlamentu już od dłuższego czasu skutkują bardzo zdecydowanie wyrażanym przez Polaków oczekiwaniem skrócenia kadencji obecnego Sejmu. Dodatkowo sam przebieg konsultacji z ugrupowaniami sejmowymi i trudności, jakie

napotykali premier i prezydent, próbując zgromadzić sejmową większość dla poparcia nowego rządu, jeszcze raz mogły uświadomić Polakom patowy układ sił i niewydolność niższej izby parlamentu w obecnym składzie. Zdecydowany sprzeciw poszczególnych ugrupowań opozycyjnych wobec nowego rządu mógł przyczynić się do tego, że gabinet Marka Belki jeszcze przed sejmowym głosowaniem nad wotum zaufania dla niego nie był bynajmniej postrzegany przez społeczeństwo jako szczególna szansa dla kraju.

Tylko jedna czwarta ankietowanych (25%) uważa, że w obecnej sytuacji najlepszym rozwiązaniem dla Polski jest objęcie władzy przez rząd Marka Belki. Znacznie mniej zwolenników (7%) ma wariant zakładający utworzenie nowego rządu przez innego kandydata na premiera, wyłonionego przez Sejm. Najliczniejsza grupa ankietowanych (41%) za najlepsze rozwiązanie dla kraju uznaje rozwiązanie obecnego parlamentu i rozpisanie przedterminowych wyborów.

Z wyjątkiem SLD oraz SdPi za rozwiązaniem parlamentu i wcześniejszymi wyborami opowiada się większość zwolenników wszystkich liczących się ugrupowań politycznych. Stosunkowo najsilniej optują za tym potencjalni wyborcy LPR oraz Samoobrony. Natomiast zwolennikami objęcia władzy przez rząd Marka Belki w zdecydowanej większości są zadeklarowani wyborcy SLD. Nowy gabinet, jeszcze przed głosowaniem nad wotum zaufania

dla niego, popierała także, wbrew decyzji władz partyjnych, które odmówiły mu poparcia, większość potencjalnych wyborców SdPI. Zmiana stanowiska SdPI w tej kwestii, o czym zaczęto mówić niemal natychmiast po sejmowym głosowaniu nad rządem Marka Belki, nie byłaby więc, jak można sądzić, sprzeczna z oczekiwaniami jej elektoratu.

Rząd Marka Belki ma stosunkowo sporo zwolenników także w elektoratach PO oraz PiS, choć większość wyborców tych partii optuje za rozwiązaniem Sejmu i rozpisaniem nowych wyborów.

W elektoratach wszystkich ugrupowań najmniej pożądanym wariantem jest wybór innego premiera przez obecny Sejm. Za takim rozwiązaniem stosunkowo najczęściej opowiada się elektorat SLD, niemniej jednak zaledwie 11% wyborców tej partii skłonnych byłoby je poprzeć.

Tabela 3

Co, Pana(i) zdaniem, byłoby bardziej korzystne dla kraju:	Potencjalne elektoraty						
	LPR	PO	PSL	PiS	Samo- obrona	SdPI	SLD
	w procentach						
- żeby rząd Marka Belki uzyskał wotum zaufania i objął władzę	14	36	22	31	14	57	73
- żeby Sejm wybrał innego premiera	0	6	6	6	8	0	11
- żeby Sejm został rozwiązany i odbyły się wcześniejsze wybory parlamentarne	66	55	57	58	62	28	7
Trudno powiedzieć	20	4	15	5	17	15	9

Poparcie dla objęcia władzy przez rząd Marka Belki związane jest, co zrozumiałe, z przekonaniem, że nowy gabinet będzie lepszy od poprzedniego. Natomiast zwolennicy pozostałych rozwiązań pozostają sceptyczni co do jakości nowego rządu i jego szans na sprawniejsze rządzenie.

Tabela 4

Co, Pana(i) zdaniem, byłoby bardziej korzystne dla kraju:	Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd będzie w porównaniu z poprzednim lepszy czy gorszy?			
	Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
- żeby rząd Marka Belki uzyskał wotum zaufania i objął władzę	53	33	1	14
- żeby Sejm wybrał innego premiera	22	49	18	12
- żeby Sejm został rozwiązany i odbyły się wcześniejsze wybory parlamentarne	29	45	4	22
Trudno powiedzieć	9	39	3	49

★

★

★

Polacy pozostają raczej sceptyczni co do możliwości nowego rządu powołanego w obecnym układzie parlamentarnym. Wydaje się, że sceptycyzm ten może wynikać z jednej strony z doświadczeń politycznych i nasilającego się pod ich wpływem ogólnego krytycyzmu wobec elit rządzących, z drugiej zaś może się wiązać z postrzeganiem nowego szefa Rady Ministrów. Można sądzić, że - ze względu na skład personalny jego gabinetu, zapowiadaną politykę i siły polityczne, które za nim stoją - nowy rząd odbierany jest raczej jako kontynuacja poprzedniego niż zapowiedź jakiejś radykalnej zmiany. Zróżnicowanie ocen premiera Marka Belki może wskazywać, że jest on postrzegany raczej jako dobry kandydat ludzi sukcesu, natomiast pozostali raczej zachowują dystans. Największa grupa ankietowanych wolałaby zmiany układu rządzącego poprzez zmianę składu parlamentu dokonaną w drodze przedterminowych wyborów.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd będzie w porównaniu z poprzednim lepszy czy też gorszy?

(%)

	Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	41	4	26	1004
Płeć					
Mężczyźni	35	39	4	21	480
Kobiety	24	42	4	31	524
Wiek					
18-24 lat	31	47	4	18	153
25-34	30	49	3	18	181
35-44	31	41	4	25	170
45-54	25	41	6	28	206
55-64	33	37	5	25	115
65 lat i więcej	28	28	2	43	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	25	39	3	33	365
Miasto do 20 tys.	30	38	5	27	128
20-100 tys.	29	48	3	20	199
101-500 tys.	30	39	6	25	199
501 tys. i więcej mieszk.	40	38	2	20	113
Wykształcenie					
Podstawowe	19	36	5	40	281
Zasadnicze zawodowe	29	42	4	25	261
Średnie	32	45	3	20	350
Wyższe	43	36	4	17	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	36	4	15	73
Prac. umysł. niż. szczebla	31	37	4	28	75
Pracownicy fiz.- umysł.	23	61	1	15	93
Robotnicy wykwalifikowani	33	38	3	26	83
Robotnicy niewykwalifik.	23	54	4	20	32
Rolnicy	28	36	5	31	53
Pracujący na własny rach.	39	46	7	8	47
Bierni zawodowo					
Renciści	18	37	9	37	107
Emeryci	31	28	4	37	208
Uczniowie i studenci	38	34	5	24	75
Bezrobotni	23	48	3	25	118
Gospodynie domowe i inni	20	62	0	18	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	27	48	4	21	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	39	42	2	17	58
sekt. pryw. poza rolnict.	35	44	2	18	197
prywatnym gośp. rolnym	31	35	6	28	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	27	43	5	25	97
300-399	22	48	11	18	75
400-599	28	44	3	26	178
600-800	30	42	5	23	175
Powyżej 800 zł	40	38	2	20	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	23	41	5	30	343
Średnie	29	41	3	27	435
Dobre	38	40	4	18	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	31	3	33	66
Raz w tygodniu	29	40	4	27	500
1-2 razy w miesiącu	27	44	4	25	158
Kilka razy w roku	30	41	4	24	175
W ogóle nie uczestniczy	28	40	6	26	103
Poglądy polityczne					
Lewica	33	48	4	15	154
Centrum	30	46	6	18	306
Prawica	39	38	3	20	273
Trudno powiedzieć	16	32	3	49	270

Tabela 2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że premierem został Marek Belka?
(%)

	Tak	Nie	Jest mi to obojętne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	28	38	13	1006
Płeć					
Mężczyźni	22	31	35	11	481
Kobiety	20	26	41	13	525
Wiek					
18-24 lat	27	25	42	7	153
25-34	22	23	42	13	181
35-44	18	30	40	12	170
45-54	18	35	37	10	206
55-64	24	26	34	16	117
65 lat i więcej	20	27	35	17	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	28	42	14	367
Miasto do 20 tys.	25	27	36	12	129
20-100 tys.	20	28	38	14	199
101-500 tys.	23	30	40	8	199
501 tys. i więcej mieszk.	32	27	28	13	113
Wykształcenie					
Podstawowe	15	26	41	18	282
Zasadnicze zawodowe	17	30	43	10	261
Średnie	24	30	37	9	351
Wysze	37	22	27	13	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	37	19	31	13	73
Prac. umysł. niż. szczebla	24	22	40	14	75
Pracownicy fiz. - umysł.	17	37	44	2	93
Robotnicy wykwalifikowani	18	28	43	12	83
Robotnicy niewykwalifik.	16	38	39	7	32
Rolnicy	14	32	40	15	53
Pracujący na własny rach.	25	38	32	4	47
Bierni zawodowo					
Renciści	16	28	37	19	107
Emeryci	23	27	34	15	210
Uczniowie i studenci	30	25	36	10	75
Bezrobotni	12	27	49	12	118
Gospodynie domowe i inni	20	27	33	20	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	24	26	39	12	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	24	32	35	9	58
sekt. pryw. poza rolnict.	23	29	41	7	197
prywatnym gosp. rolnym	15	31	41	13	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	15	30	40	14	97
300-399	7	31	54	8	75
400-599	12	37	38	13	179
600-800	23	29	36	12	175
Powyżej 800 zł	32	22	33	12	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	34	42	13	344
Średnie	21	28	39	12	436
Dobre	35	20	33	12	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	23	29	30	18	66
Raz w tygodniu	18	30	39	12	500
1-2 razy w miesiącu	23	29	36	12	159
Kilka razy w roku	22	25	39	13	175
W ogóle nie uczestniczy	28	20	43	10	104
Poglądy polityczne					
Lewica	33	21	38	9	155
Centrum	19	32	40	9	306
Prawica	24	41	24	11	273
Trudno powiedzieć	13	16	52	20	271

Tabela 3. Rząd Marka Belki musi uzyskać od Sejmu wotum zaufania. Gdyby go nie uzyskał, Sejm powinien wybrać swojego kandydata na premiera. Co, Pana(i) zdaniem, byłoby bardziej korzystne dla kraju: 1 - żeby rząd Marka Belki uzyskał wotum zaufania i objął władzę; 2 - żeby Sejm wybrał innego premiera; 3 - żeby Sejm został rozwiązany i odbyły się wcześniejsze wybory parlamentarne (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	7	41	26	1005
Płeć					
Mężczyźni	26	5	49	20	481
Kobiety	24	10	34	33	524
Wiek					
18-24 lat	29	11	33	27	153
25-34	25	7	46	22	181
35-44	23	7	50	21	169
45-54	24	8	43	25	206
55-64	29	4	42	24	117
65 lat i więcej	23	6	32	39	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	19	7	41	34	366
Miasto do 20 tys.	34	7	37	22	129
20-100 tys.	23	9	40	29	199
101-500 tys.	26	9	42	23	199
501 tys. i więcej mieszk.	38	4	48	10	113
Wykształcenie					
Podstawowe	17	9	30	44	281
Zasadnicze zawodowe	20	7	49	24	261
Średnie	31	7	43	19	351
Wyższe	40	5	45	10	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	37	6	45	13	73
Prac.umysł.niż.szczebla	31	6	51	13	75
Pracownicy fiz.- umysł.	25	10	46	19	93
Robotnicy wykwalifikowani	28	5	47	21	83
Robotnicy niewykwalifik.	13	7	58	22	32
Rolnicy	10	7	42	41	53
Pracujący na własny rach.	34	7	52	7	47
Bierni zawodowo					
Renciści	16	8	41	34	107
Emeryci	27	7	34	33	210
Uczniowie i studenci	44	10	27	19	75
Bezrobotni	15	9	40	36	118
Gospodynie domowe i inni	20	4	36	40	41
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	31	8	44	16	153
spółce właścicieli	31	9	46	14	58
prywatnych i państwa	27	6	49	17	197
sekt. pryw. poza rolnict.	27	6	42	41	58
prywatnym gośp. rolnym	11	6	42	41	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	17	9	41	33	96
300-399	15	9	48	28	75
400-599	20	11	42	27	179
600-800	28	5	43	24	175
Powyżej 800 zł	34	7	42	18	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	10	39	34	343
Średnie	26	6	44	24	436
Dobre	35	7	38	19	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	2	46	27	66
Raz w tygodniu	23	8	44	25	499
1-2 razy w miesiącu	20	11	45	24	159
Kilka razy w roku	33	6	34	27	175
W ogóle nie uczestniczy	31	6	30	33	104
Poglądy polityczne					
Lewica	40	12	37	11	155
Centrum	28	8	40	24	305
Prawica	24	5	62	10	273
Trudno powiedzieć	14	8	25	54	271